

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра кримінального права та правосуддя

РОБОЧА ПРОГРАМА

Контррозвідальні заходи та контррозвідальний процес

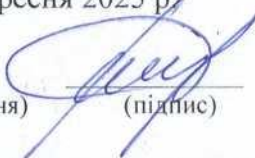
ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Коломісць Н.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Іваньков І.В., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

 (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри кримінального права та правосуддя

Протокол «01» вересня 2025 р. № 10

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

 (підпис)

Чічкань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Вибіркова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	4 рік, 7 семестр Освітня програма «Право»
Викладач (-і)	Іваньков Ігор Володимирович, доцент кафедри, к.ю.н.
Профайл викладача (-ів)	https://kriminal.stu.cn.ua/про-нас/викладачі
Контакти викладача	bujhm1961@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Дисципліна «Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес» займає важливе місце у програмі навчання бакалаврів права за ОПП «Право», спеціальності 081 – «Право») і спрямована на формування у студентів системного уявлення про принципи, методи та особливості організації розвідувальної й контррозвідувальної діяльності в контексті національної безпеки. Курс охоплює питання правового регулювання діяльності спеціальних служб, сучасні методи збору, обробки та аналізу інформації, вивчення загроз національній безпеці та методів їх нейтралізації. Особлива увага приділяється діяльності розвідувальних структур України, зарубіжних країн та міжнародному співробітництву у сфері безпеки. Предметом вивчення є теоретичні та практичні основи організації й проведення контррозвідувальних операцій, правові засади діяльності спеціальних служб, методи аналізу інформації, виявлення загроз та їхня нейтралізація, а також застосування сучасних технологій у цій сфері.

Успішне засвоєння дисципліни «Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес» дозволяє бакалавру права розширити коло застосування набутих раніше знань та практичних навичок для вирішення різноманітних правових ситуацій у сфері забезпечення державної безпеки шляхом протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

1) Поняття і зміст розвідувального процесу (теми в межах модуля: Поняття розвідувального процесу. Принципи та технологія добування інформації. Види розвідки. Методи наукового пізнання у розвідці та контррозвідці.)

2) Поняття і зміст контррозвідувальної діяльності (теми в межах модуля: Об'єкти контррозвідувальної діяльності та спрямованість їх протиправної діяльності. Основні напрями контррозвідувальної діяльності. Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес. Структура та організація роботи контррозвідувального органу. Принципи та методи технічної контррозвідки.)

3. Мета та цілі курсу. Метою курсу «Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес» є формування професійної системи поглядів та навичок із забезпечення контррозвідувальної діяльності, що розширює світогляд майбутніх спеціалістів в галузі знань **Помилка! Джерело посилання не знайдено.**, необхідний для попередження, своєчасного виявлення і запобігання зовнішнім та внутрішнім загрозам безпеці України, припинення розвідувальних, терористичних та інших протиправних посягань спеціальних служб іноземних держав, а також організацій, окремих груп та осіб на державну безпеку України.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення курсу:

- ознайомлення з основними поняттями, категоріями та принципами контррозвідувальної діяльності;

- аналіз методів збору, обробки та оцінки контррозвідувальної інформації;

- ознайомлення з правовими засадами контррозвідувальної діяльності;

- вивчення методів протидії розвідувальним загрозам і ворожим інформаційним операціям;

- формування навичок проведення аналізу ризиків і оцінки загроз.

Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має набути або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК 10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення

4. Результати навчання. Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньою програмою:

РН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

5. Пререквізити -

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні заняття	14
Самостійна робота	60
Індивідуальне завдання	-
Всього кредитів	3

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, виконання контрольної роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Тема 1. Поняття розвідувального процесу.

Предмет і мета вивчення дисципліни та основні вирішувані задачі. Структура навчального курсу. Навчально-методична література з дисципліни. Методичне забезпечення.

Розвідка як процес отримання інформації. Історичний нарис виникнення розвідки у різних країнах світу та Україні. Законодавство України про розвідку. Поняття власної безпеки, розвідки і розвідувальної діяльності. Види розвідувальних заходів та порядок їх застосування. Види розвідувальних органів України. Сили і засоби розвідки. Джерела отримання розвідувальної інформації.

Функції розвідки та контррозвідки: виявлення та прогнозування зовнішніх (розвідка) та внутрішніх (контррозвідка) загроз життєво важливим інтересам об'єкта безпеки; розробка та здійснення заходів щодо запобігання та нейтралізації виявлених загроз; створення та підтримання у готовності сил та засобів забезпечення безпеки, управління ними у повсякденних умовах та за надзвичайних обставин.

Розвідувальні та шкідливі дії супротивника як предмет діяльності контррозвідки.

Тема 2. Принципи та технологія добування інформації. Види розвідки..

Закон України «Про контррозвідувальну діяльність».

Основні принципи добування розвідувальної інформації: цілеспрямованість; активність; безперервність; скритність; комплексне використання сил та засобів добування інформації.

Поняття технології добування інформації. Легальне добування інформації. Нелегальне добування інформації. Основні етапи технології добування інформації: організація добування; добування необхідних даних та відомостей; інформаційно-аналітична робота.

Види розвідки. Агентурна та технічна розвідки. Види технічної розвідки за фізичною природою носія: оптична; аудіо-електронна; акустична; хімічна; радіаційна; магнітометрична.

Підвиди оптичної, радіоелектронної та акустичної розвідки: візуально-оптична, фотографічна, інфрачервона, телевізійна, лазерна.

Сухопутна розвідка, повітряна розвідка, космічна розвідка, морська розвідка.

Тема 3. Методи наукового пізнання у розвідці та контррозвідці.

Загальна характеристика принципів контррозвідувальної діяльності в сучасних умовах.

Спостереження та експеримент. Роль приладів у контррозвідувальній діяльності. Математичні методи та моделювання у контррозвідувальній діяльності.

Аналіз та синтез. Індукція та дедукція.

Історичний та логічний способи пізнання у контррозвідувальній діяльності. Абстрактне та конкретне.

Тема 4. Об'єкти контррозвідувальної діяльності та спрямованість їх протиправної діяльності.

Розвідки іноземних держав як зовнішнє джерело загрози безпеці України.

Типова схема дій противника щодо дестабілізації ситуації в Україні під час бойових дій.

Підризна діяльність як джерело загрози безпеці України. Інформаційно-психологічний вплив як джерело загрози безпеці України. Промислова розвідка як загроза безпеці України. Кримінальна розвідка як джерело загрози безпеці України.

Тема 5. Основні напрями контррозвідувальної діяльності.

Об'єкти контррозвідувального захисту.

Методи прогнозування розвідувальної діяльності супротивника.

Оцінка можливостей контррозвідувальної діяльності та її планування.

Тема 6. Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес.

Оперативне спостереження (стеження). Оперативний огляд. Оперативне отримання та дослідження зразків. Оперативне обстеження фізичної особи.

Оперативне проникнення. Оперативний експеримент.

Оперативна розшукова діяльність. Оперативне розслідування. Оперативна перевірка. Оперативна розробка.

Тема 7. Структура та організація роботи контррозвідувального органу.

Організаційна структура підрозділу контррозвідки.

Кадрове забезпечення підрозділу контррозвідки.

Спеціальна підготовка співробітників контррозвідки.

Управління контррозвідувальною діяльністю.

Тема 8. Принципи та методи технічної контррозвідки.

Принципи захисту інформації. Основні методи захисту інформації технічними засобами.

Способи та засоби протидії спостереженню. Способи та засоби протидії підслуховуванню. Способи та засоби запобігання запису мови на диктофон.

Способи та засоби запобігання запису мови через заставні пристрої.

Тематика семінарських занять

1. Поняття розвідувального процесу.
2. Принципи та технологія добування інформації. Види розвідки..
3. Об'єкти контррозвідувальної діяльності та спрямованість їх протиправної діяльності.
4. Основні напрями контррозвідувальної діяльності.
5. Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес.
6. Структура та організація роботи контррозвідувального органу.
7. Принципи та методи технічної контррозвідки.

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

аналіз правового забезпечення контррозвідки в Україні, оперативно-технічні засоби та методи їх застосування, методи боротьби з іноземними розвідками, роль контррозвідки в забезпеченні національної безпеки, а також кіберконтррозвідка.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf). Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Контррозвідувальні заходи та контррозвідувальний процес» включає <i>поточний та семестровий контроль знань</i>. У семестрі ЗВО може набрати до 70% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 30% підсумкової оцінки на диференційованому заліку. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати залік. Повторне складання диференційованого заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється, але у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету такий дозвіл може дати ректор Університету. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, практичних занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання реферування наукової роботи, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної роботи. Семестровий контроль по закінченню семестру проводиться у формі диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання заліку існують білети. Білети складаються з двох питань (<i>кожне питання оцінюється максимум у 15 балів</i>). У 13-15 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 10-12 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 6-9 бали - ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-5 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового
---	---

	контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Вимоги до КР	Підсумкова контрольна робота проводиться за результатом вивчення всіх змістових модулів. Вона може включати у себе теоретичні питання, а також практичні та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, але які передбачені планом для самостійного вивчення. Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу для здобувачів вищої освіти денної форми навчання становить 10. Критерії оцінювання виконаної контрольної роботи: 10-9 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу. 8-6 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; має навички користування нормативним матеріалом. 5-4 бали - здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки. 3-1 бали здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки. 0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно. Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.
Семінарські (практичні)	Усне опитування - включає в себе опитування за будь-

заняття	яким питанням, винесеним на практичне заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: 5 балів - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 4 бали - ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 3 бали - ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця у питанні, що вивчається. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання. Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні ЗВО наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків. Оцінювання виконання реферування, індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію: - 4-5 балів – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані; - 4-3 бали – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; - 3-2 бал – матеріал викладений недостатньо повно, індивідуальна робота не достатньо аргументована, обґрунтована та/або не стосується усіх поставлених
---------	--

	завдань; - <i>1-0 балів</i> – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні. Максимальна кількість балів – 5 бали. Такий вид роботи кожен студент може виконати не більше одного разу за кожен змістовий модуль.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), <i>то</i> він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисциплін. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Загальні засади контррозвідувальної діяльності		0...15
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0...10
2	Реферування, індивідуальна робота	0...5
Змістовий модуль 2. Основи організації контррозвідувальної діяльності		0...30
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0...25
2	Реферування, індивідуальна робота	0...5
Підсумкова контрольна робота		0...10
Окремі види індивідуальної та самостійної роботи:		0...15

Підготовка тез доповідей, наукових публікацій; участь у студентських конкурсах, олімпіадах, активна участь у роботі юридичної клініки, результати неформальної освіти тощо.	
Усього поточний і проміжний модульний контроль	0...70
Семестровий контроль (диференційований залік)	0...30
Разом	0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), (за семестр – 30 балів), то він не допускається до складання диференційованого заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>

та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystancijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

1. Г.П. Ситник, М.Г. Орел. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України: підручник. Київ : МАУП, 2021. 368 с.
2. О.Г. Боднарчук, О.І. Боднарчук, М.В. Глух та ін. Правове регулювання національної безпеки: навчальний посібник. Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. 250 с.
3. Щорічник СППРІ 2023: Озброєння, роззброєння та міжнародна безпека. Київ : Центр Разумкова, 2024. 504 с.
4. Доктринальні аспекти національної безпеки України / за заг. ред. М.Ф. Криштановича. Львів : ДНУВС, 2024. 300 с.
5. Deady, John M., (2009), "21st century counterintelligence". New York : Nova Science. 78 p.

Інтернет-джерела.

1. Посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6894>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства оборони: URL: <https://www.mil.gov.ua/>
4. Сайт Служби зовнішньої розвідки України: URL: <https://szru.gov.ua/>
5. Сайт СБУ: URL: <https://ssu.gov.ua/>
6. Сайт Головного управління розвідки МО України: <https://gur.gov.ua/>